

מקבץ שאלות לדוגמה – פתרונות

1. יוסי נדבק בקורונה אך למזלו הוא **אסימפטומטי**. אסימפטומטי הוא:
- (א) בעל תסמינים קלים
 - (ב) לא מדביק
 - (ג) **ללא תסמינים**
 - (ד) בריא
2. **חשוב לשמור על היגיינה. המילה העברית להיגיינה היא:
- (א) נְקוּת
 - (ב) **גְּהוּת**
 - (ג) הִגִּינוּת
 - (ד) אֶסְתֵּטִיקָה
3. כל החדקנים כשנטיים ונוהגים לחזחז מפעם לפעם. כל מי שאי-פעם חזחז וגם התלסק, בהכרח כשנטי. סמנו את המשפט הנכון:
- (א) כל החדקנים אוהבים להתלסק.
 - (ב) חדקנים לא אוהבים להתלסק.
 - (ג) כל מי שמתלסק, בהכרח גם יודע לחזחז.
 - (ד) **אם מישהו לא מחזחז, הוא בוודאות לא חדקן.**
 - (ה) כשנטיות היא תכונה של חדקנים בלבד.
 - (ו) חדקניות היא תכונה של כשנטיים בלבד.

4. **האקדמיה ללשון קבעה שתי מילים למילה הלועזית "מנגל". לכל מילה גון משמעות שונה. מתי נשתמש בכל אחת?

(א) **מְצֵלָה:** אירוע חברתי שבמרכזו צלייה ואכילה של בשר - "על האש".

(ב) **מְצֵלָה:** מתקן לצליית בשר - גריל או מנגל.

5. דניאל ודורית אוהבים לקנות ירקות טריים. איפה הם ימצאו אותם?

(א) **בשוקי העיר**

(ב) **בשוקי העיר**

(ג) **בשוקי העיר**

הסבר: נטיית הרבים של שוק; שְׁשֻׁקִים, ובנסמך: שֻׁקֵי העיר.

6. **ביחיד כַּת, ברבים:

(א) **כַּתוֹת**

(ב) **כַּתוֹת**

7. שמעון העשיר הפסיד את כספו, את שמו הטוב ואת חירותו לאחר שנתפס בהונאת משקיעים ונשפט לעשר שנות מאסר. ממש **מְאִיגְרָא רָמָא לְבִירָא עֲמִיקְתָּא**. מה משמעות הביטוי הארמי המודגש?

(א) **מעבר ממעמד גבוה למעמד נמוך ושפל.**

(ב) מעבר מאיגרת כתובה לבור עמוק.

(ג) מעבר ממקום מגורים נחשק לפחונים דלים.

(ד) מעבר מבית המעצר לבית כלא נוקשה.

8. **מה משמעות הביטוי הארמי **מְאִיגְרָא רָמָא לְבִירָא עֲמִיקְתָּא**?

(א) **מגג גבוה לבור עמוק**

(ב) מאיגרת כתובה לבאר עמוקה

(ג) מגבעה גבוהה לביצה רדודה

(ד) מאגרה גבוהה לעוני שפל

פתרון: משמעות הביטוי היא מגג גבוה לבור עמוק – משל לירידה מהצלחה לכישלון.

9. צופן החלפה

שודדים רוצים לגנוב יהלום ייחודי שעומד להגיע לישראל לתערוכה. השודדים השקיעו זמן רב בתכנון, אבל חסר להם מידע באשר למיקום של היהלום. מנהיג השודדים השיג את המידע וכתב לעמיתיו פתק מוצפן קצר:

צינפח זי צמצכפי ירמז יהמגמל פטפסא שבזצ בב שקמפד. תסגמ עצ
יזשמגמי תא צמצכפי כיפעתפט שתפנפ בספג יבפגממט. צי ממחזפ
שלשמב יחוג תסא. בכפבצ דמכפינגמי כוטמ צזמג מצמצ כצי טדג...
צמצכפי מצמצ בכטפ!

למרבה המזל הגיע הפתק לידי המשטרה. במשטרה כבר יודעים שכנופיית השודדים הזאת משתמשת אך ורק ב**צופני החלפה**, כלומר בצפנים שבהם כל אות מוחלפת באות אחרת. עזרו לשוטרים לפענח את הפתק.

פתרון: צופן החלפה נקרא **צופן אתב"ש**. בצופן אתב"ש זה האות א' מוחלפת ב-ת', ב' מוחלפת ב-ש', ג' מוחלפת ב-ר' וכך הלאה.

תוכנו של הפתק:

המטוס עם היהלום מגיע מציריך ונוחת בשעה שש בדיוק. אחרי זה מעבירים את היהלום למוזאון באוטו שחור משוריין. הם ייסעו בכביש מספר אחת. שלושה קילומטרים לפני העיר יהיה להם נקד... היהלום יהיה שלנו!

10. לעיתים השימוש בפסיק עשוי לשנות מאוד את המשמעות. התבוננו בצמד המשפטים:

(א) מאור: בואו לאכול ילדים.

(ב) סיוון: בואו לאכול, ילדים.

אצל מי כדאי לי להתארח - אצל מאור או אצל סיוון?

פתרון: מדובר בטעם אישי, אבל כל עוד אינכם רוצים לאכול ילדים, כדאי להתארח אצל סיון. הפסיק במשפט של מאור מעיד על כך שמדובר בפנייה לילדים ולא במושא האכילה.

11. קפד ראשו

בשאלות "קפד ראשו" משמיטים את האות הראשונה במילה הראשונה, וכך מקבלים מילה חדשה. כך למשל אם נקפד את הראש של המילה לב, נקבל את המילה לב.

(א) בובה שאמורה להבריא ציפורים משדות חקלאיים.

קפד ראשו: כלי נגינה ממשפחת כלי הנשיפה.

המילה הראשונה: דחליל;

המילה השנייה: חליל.

(ב) ** אבן יקרה

קפד ראשו: לכאן, לפה.

המילה הראשונה: יהלום;

המילה השנייה: הלום.

12. רק ארבע מחמש המילים הבאות יוצרות צירוף עם מילה משותפת שאינה ברשימה. איזו מבין המילים הבאות אינה יוצרת צירוף עם המילה המשותפת?

(א) אור

(ב) פלס

(ג) שמש

(ד) חדר

(ה) זווית

הסבר: המילה המשותפת לכל המילים האחרות היא קרן.

13. מצאו את הכלל הלשוני

על פי כללי הכתיב חסר הניקוד (הכתיב המלא) נוהגים להוסיף את אימות הקריאה ו' ו-י' כדי להקל על הקריאה וההבנה של הכתוב. לעיתים מסומן הצליל ו ב-י' ולעיתים לא - לפי חוקים קבועים. לפניכם כמה מילים הכתובות על פי כללי הכתיב חסר הניקוד:

להישמר, עיתון, נכנס, שיגעון, מנהרה, מכתב.

על פי העיקרון המודגם במילים הללו, איזו מילה מבין המילים הבאות נכתבה שלא על פי כללי הכתיב חסר הניקוד?

(א) מישקל

(ב) אימא

(ג) גבעול

(ד) סיפר

הכלל הלשוני: במילים שנזכרו אין מוסיפים י' לפני שווא (כי השווא בכל המילים שנזכרו הוא שווא נח).

14. **בתולדות הלשונות השמיות ידוע **המעטק הכנעני**, שמשקף שינוי בהגייה שהתרחש רק בשפות שמיות מן הענף הכנעני. העברית משתייכת לענף הכנעני, אבל האכדית והערבית לא. התבוננו בצמדי המילים הללו, והסבירו את המעטק הכנעני.

- בעברית: לְשׁוֹן, באכדית: לְשָׁאֲנֻ.
- בעברית: אָנוּכִי, באכדית: אַנְאָכוּ.
- בעברית: שְׁלוֹם, בערבית: סְלָאֵם

פתרון: המעטק הכנעני הוא חוק שלפיו תנועת a (ארוכה) בשפות שמיות שונות משתנה בעברית לתנועת o (חולם מלא).

15. לפניכם מערכת נטייה של השורש **קר"א** בעברית המקראית (התנ"ך) ובעברית שנהגה בימי חז"ל (=תקופת המשנה והתלמוד):

- בלשון המקרא: קראתי, בלשון חז"ל: קריתי;
- בלשון המקרא: קראות, בלשון חז"ל: קורות;
- בלשון המקרא: יקראו ובלשון חז"ל: יקרו.

(א) בהינתן החוקיות לעיל, איזו צורה בלשון חז"ל תהיה בת הזוג של הצורה המקראית קראנו ?

- (1) קראנו
- (2) קרינו
- (3) קרינו
- (4) קראנו

הסבר: בלשון חז"ל מושפעים הפעלים של' הפועל שלהם היא א' (כגון קרא, מצא), מפעלים של' הפועל שלהם י' (או ה', כגון קרה, עשה). משום כך קרינו כמו קרינו.

(ב) גם בעברית המדוברת צורות שונות נהגות שלא על פי כללי הלשון התקנית בגלל השפעה של צורות דומות להן. באיזו מהצורות הללו, הרווחות בדיבור, משתקף התהליך?

- (1) לטאטאות
- (2) הלבשתי
- (3) להרבות
- (4) להזדבנות

הסבר: הצורה (הלא תקנית) לטאטאות מושפעת בדיבור מצורות כגון לפנות, לנקות.

16. מתי התרחש הפשע?

הכספת של ד"ר פתח-גנובה נפרצה, וכל התכשיטים נגנבו. חברת הביטוח דרשה לדעת מתי בדיוק אירעה הפריצה. בכספת התגלה קלף נדיר שעשוי לסייע לנו לדעת את השעה המדויקת שבה נפרצה הכספת. האם תוכלו לסייע לד"ר פתח-גנובה לדעת מה הזמן המדויק שבו נפרצה הכספת?

הפתרון: דקה לחצות.